

Mångfunktionella golfbanor

- Rekreativa och pedagogiska platser

Jens Thulin, Alnarp 2011

Fakulteten för Landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap
Område Landskapsarkitektur, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) Alnarp
Landskapsarkitektprogrammet 2011-05-20

Mångfunktionella golfbanor

– rekreativa och pedagogiska platser

Multifunctional golf courses

- recreational and educational sites

Jens Thulin, Alnarp 2011

SLU Sveriges Lantbruksuniversitet

Fakulteten för Landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap, SLU Alnarp

Handledare: Hanna Elgåker, SLU Alnarp, Område Lantbrukets byggnadsteknik

Examinator: Mark Huisman

Kandidatuppsats, Nivå G2E

Kandidatexamensarbete i Landskapsplanering, EX0650, 15 hp

Landskapsarkitektprogrammet

Självständigt arbete vid LTJ-fakulteten, SLU

Nyckelord: mångfunktionell, markanvändning, golf, golfbanor, rekreation, peri-urban

Framsidas bild: Foto: Assartorps Golfklubb hål 8, Thulin Jens, 2011-05-19

Förord

Under en golfrunda för ett par år sedan stötte jag på något märkligt på banan. På ett av hålen mötte jag en stor, icke golfspelande familj med invandrabakgrund, bestående av minst tre generationer. Några av barnen åkte inlines och några åkte sparkcykel trots att underlaget var gräs, föräldrarna gick med barnvagn och en av de äldre blev körd i en rullstol. De hade inte en tanke på golf utan var bara ute i naturen och spatserade. Min första tanke var ”vilka knäppgökar” sen blev jag lite arg och rädd med tanke på olycksrisken.

Efter några års distans till händelsen och med viss insikt i landskapsarkitektens roll så slog det mig att det kanske inte var en så dum idé det där som jag var med om för några år sen.

Ett stort tack till min handledare, Hanna Elgåker för bra stöd, intressanta diskussioner och småknuffar i rätt riktning. Tack till Assartorps Golfklubb, Benny Wahlgren, Susanna Gustafsson, Christer Borglin för er tid och engagemang. Tack till Julia Thulin som såg till att undersökning föll så väl ut som den gjorde och att deltagarantalet blev bra. Till sist vill jag tacka min flickvän Isabelle Glans och min bästa vän Erik Fälth för alla avgörande åsikter och kommentarer.

Jens Thulin

Vismarlöv 2011-05-20

Sammandrag

Uppsatsen har som målsättning att ur golfens perspektiv med golfbanans fysiska förutsättningar, golfklubbens ledning, banans golfspelare och golfbanans designer, undersöka möjligheterna för att göra befintliga golfbanor mer mångfunktionella. Detta för att öka förståelsen för golfbanors roll som en del av landskapet och för att eventuella möjligheter kring dessa ska kunna utnyttjas och utvecklas.

Den tätortsnära landsbygdens ökade befolkningstryck har resulterat i ett större behov av tillgänglig rekreation i framförallt det isolerade jordbrukslandskapet. På grund av att mark tas i anspråk mot markägares vilja ligger denna brist till grund för många konflikter mellan brukare och markägare.

I dagsläget finns det en negativ trend inom golfporten i Sverige med minskat intresse och färre golfspelare än tidigare. Detta har lett till att många av Sveriges golfbanor har ekonomiska problem och försöker därför hitta nya vägar för att undvika konkurs. Sveriges befintliga golfbanor upptar cirka 30 000 hektar mark där en väldigt stor andel av dessa ligger i peri-urbana områden. På den genomsnittliga 18-hålsbanan om 50-70 hektar är 40-70 procent restområden, vilka inte utnyttjas för golfspel. Om delar av dessa restområden används för andra aktiviteter än golf kan golfklubben rikta sig till en bredare målgrupp och utnyttjas för aktiviteter en längre tidsperiod under året.

Genom en fallstudie på Assartorps Golfklubb utanför Lund i Skåne visar det sig att 90 procent av golfbanans medlemmar har en positiv inställning till att deras golfbana skulle bli mer mångfunktionell. Med aktiviteter så som motionsspår för promenader med hunden, utomhusgym, fiskedammar, skidspår och ishockeyplan på vintern, minigolfbana, ridvägar och beteshagar med får och kor, tror medlemmarna att golfbanan kan få nytt liv igen. Även golfbanans ledning är positiv till att rikta sig till en ny målgrupp genom andra aktiviteter och ser det som en ny produkt att erbjuda allmänheten den natur som finns på golfbanan.

Nyckelord: mångfunktionell, markanvändning, golf, golfbanor, rekreation, peri-urban

Abstract

The objective of this essay is, from the golf perspective including the golf courses' physical attributes, golf club management, members of the golf club and golf course designers, to explore possibilities for making existing golf courses more multifunctional. The purpose of this is to increase the understanding for golf courses' role as part of the landscape and comprehension regarding possible opportunities around them to exploit and develop.

The increased pressure of population in peri-urban areas has resulted in a greater need for accessible recreation, particularly in the isolated farmland. As a result, land is sometimes used against landowners' will, which is a deficiency that is the basis for many conflicts between farmers and landowners.

In the current situation, there is a negative trend in golf with reduced interest and fewer golfers than in the past. As a result, many of Sweden's golf courses have financial problems and are therefore trying to find new ways to avoid bankruptcy. Sweden's existing golf courses occupy about 30 000 hectares of land, of which a very large percentage are located in peri-urban areas. The average 18-hole course takes up 50-70 hectares, of which 40-70 percent consists of residue fields and are not used for golfing. If parts of these residual areas were used for activities other than golf, the golf club could target a wider audience and be exploit for activities during a longer part of the year.

A case study on Assartorps Golf Club, outside of Lund in southern Sweden, shows that 90 percent of the golf course's members have a positive attitude to the thought of their golf course becoming more multi-functional. With activities such as a jogging track for walking the dog, an outdoor gym, fishing ponds, trails and stick in winter, a mini-golf course, riding trails and pastures with sheep and cows, the members believe the golf course could gain new life again. Even the golf course management is positive to the idea of aiming a new target group through other activities and considers the nature of the golf course a new product to offer the public.

Innehållsförteckning

Förord	3
Sammandrag	4
Abstract	5
Figurförteckning	7
1. Inledning	8
1.1 Bakgrund	8
1.2 Frågeställning	9
1.3 Mål & Syfte	9
1.4 Material och Metod	9
1.5 Avgränsningar	10
2. Introduktion	
2.1 Landsbygden	11
2.1.1 Landsbygdens utveckling	11
2.1.2 Landsbygdens tillgänglighet	12
2.2 Golf	13
2.2.1 Golfen som sport	13
2.2.2 Golfbanan	14
2.2.3 Golfen i Skåne	15
2.2.4 Golf och Hälsa	16
2.2.5 Golf - Ekonomiskt	17
2.2.6 Golf - Ekologiskt	17
2.2.7 Golf - Socialt	18
3. Resultat	
3.1 Fallstudie Assartorps Golfklubb	19
3.1.1 Anläggningen	19
3.1.2 Intervju med Klubbchef Benny Wahlgren	20
3.2 Intervju med de yrkesverksamma	21
3.3 Enkätundersökning	22
4. Diskussion	
4.1 Mångfunktionella golfbanor	26
4.2 Assartorps Golfklubb	29
5. Slutsatser	32
6. Referenser	
6.1 Muntliga källor	33
6.2 Tryckta källor	33
6.3 Elektroniska källor	34
7. Bilagor	
7.1 Undersökningsenkät	35

Figurförteckning

Figur.1 - Hålöversikt Hål 11 Assartorps GK, Bild: Assartorps Golfklubbs hemsida [online] Tillgänglig:
<http://www.assartorpsgk.se/images/stories/banguide/hal011-m-2006.jpg>
[2011-04-18]

Figur.2 - Karta över Skåne med golfbanornas geografiska placering

Figur.3 - Assartorps geografiska läge.

Figur.4 - Områdesbild Assartorps GK, Illustration av områdets markanvändning.

Figur.5 - Cirkeldiagram över resultatet på fråga 1

Figur.6 - Cirkeldiagram över resultatet på fråga 2

Figur.7 - Cirkeldiagram över resultatet på fråga 3

Figur.8 - Cirkeldiagram över resultatet på fråga 4

Figur.9 - Cirkeldiagram över resultatet på fråga 5

Figur.10 - Cirkeldiagram över resultatet på fråga 6

Figur.11 - Cirkeldiagram över resultatet på fråga 7

Figur.12 - Karta över den procentuella fördelningen av Skånes allemansrättsliga mark och golfbanornas placering i förhållande till detta.

Figur.13 - Karta över Skånes åkerjordsklassning och golfbanornas placering till i förhållande till denna.

Figur.14 - Illustration av områdets markanvändning

Figur.15 - Illustration av områdets markanvändning, sammanslagna till en yta.

Källa: Där inget annat är angivet är materialet producerat av Thulin, Jens (2011) för användning i denna uppsats.

1. Inledning

Finns det egentligen två sidor av en golfbana? Någonstans finns det nog det då jag i min roll som golfare står på den ena sidan och i min roll som landskapsarkitekt bör(?) stå på den andra. Skulle vi fråga golfspelarna om de tycker att golfbanan är en del av landskapet skulle de flesta svara ja. Skulle vi däremot ställa samma fråga till landskapsarkitekterna är förmodligen svaret inte lika självklart. Varför ska dessa gröna områden i vårt landskap fungera som någon slags frizon som ligger utanför de områden som landskapsarkitekterna arbetar med?

Vi lever i en tid då vi börjat få en insikt om många av de konsekvenser som människans sätt att leva på innebär. Det finns många tankar och idéer om hur en bättre och mer hållbar framtid ska se ut och fungera men tyvärr inget konkret svar på vad som är rätt. Som landskapsarkitekt finns möjligheten att vara med och påverka och genom att dra sitt lilla strå till stacken öppnar vi dörren för större förändringar i framtiden.

Av Skåne aktiva golfbanor är det endast en bråkdel som inte ligger i den tätortsnära landsbygden. Just den landsbygd som många i vår bransch, i detta nu, skriver och forskar på. Det handlar då många gånger om bristen av tätortsnära rekreation. Eftersom åtta av tio golfare spelar golf för motionens skull, skulle det kanske vara möjligt att se på golfklubbarna som rekreationsproducenter där hela anläggningen är ett stort rekreationsområde.

Om det finns en rekreationsproducent med outnyttjad mark i ett område med brist på rekreation kan det tyckas logiskt att utveckla detta. Som landskapsarkitekten som inte har valt sida utan står i mitten ser jag det som en intressant tanke med en mer mångfunktionell golfbana. Skulle det vara möjligt att rida, spela fotboll, tennis, golf, minigolf, jogga, promenera, fiska, bada, odla åka sidor och skridsko på våra befintliga golfbanor och detta i harmoni med golfare? Golfbanorna är en del av landskapet och det är vår uppgift som landskapsarkitekter att gestalta och förvalta det.

1.1 Bakgrund

Under de senaste hundra åren har en ständig befolkningsökning ägt rum i världen. Denna väntas fortsätta och prognoserna säger att jordens befolkning år 2050 kommer att uppgå till cirka nio miljarder människor. För att klara denna befolkningsökning måste det ske en del förändringar i hur vi idag lever, lär och planerar inför framtiden. (Tilman, 2001 s. 281) I takt med att jordens befolkning ökar behöver vi också öka produktionen av mat och platser för människorna att leva och bo på. Detta går dessvärre inte hand i hand eftersom båda två kräver ökat utnyttjande av markareal där exempelvis ytterligare skövling av regnskog blir en av konsekvenserna. (Tilman, 2001 s. 283)

Det pratas ständigt om hållbar utveckling och för mig är detta ett väldigt brett begrepp som kan innebära många olika saker. Något som jag har intresserat mig för är effektivare markanvändning, alltså att vi måste hushålla med vår mark på ett bättre sätt. Idag är utnyttjandet av marken i den tätortsnära landsbygden under tuff konkurrens från olika markanvändningsområden. Den ska exempelvis användas till produktion av mat och energi, för exploatering av boende och infrastruktur, till rekreation, fridluftsliv och

landskapsvård. För att kunna använda marken på ett långsiktigt och uthålligt sätt är det en nödvändighet att planera för mer multifunktionellt markutnyttjande. (Peterson, 2008 s. 59)

Mitt intresse för golf som fritidssysselsättning har även väckt tankar och idéer vilka rör min roll som landskapsarkitekt. Dessa i kombination med min uppfattning om att väldigt få landskapsarkitekter har behandlat områden som rör golfbanor, ligger till grund för denna uppsats. I dagsläget finns det 497 golfbanor i Sverige vilka aktiverar cirka 500 000 golfare av dessa ligger 68 stycken i Skåne vilka tillsammans aktiverar cirka 75 000 golfare (Svenska Golfförbundet [online], 2010). Trenden i Sverige har de senaste åren varit att det anlagts nya banor varje år trots att antalet aktiva golfspelare har minskat. Detta innebär att vi till skillnad från för tio år sedan har väldigt många golfbanor med outnyttjad kapacitet.

En golfbana riktar sig till en specifik målgrupp under en begränsad period under året men upptar hela tiden samma markyta. Därför ser jag det som intressant att undersöka om golfbanorna kan göras mer tillgängliga för en bredare målgrupp och på så vis också över en större del av året. Bland Skånes golfbanor finns en variation i geografiska lägen, vissa ligger i direkt anslutning till städer och tätorter medan andra ligger ute på landsbygden. I min uppsats har jag valt att titta närmare på Assartorps Golfklubb som ligger i Lunds kommun. Detta är en anläggning som upptar en yta av cirka 70 ha men där långt ifrån all mark utnyttjas för golfspel. Nämnas ska också att jag, tillika uppsatsens författare, har god förkunskap inom ämnet då jag har arbetat som greenkeeper (banarbetare) på Assartorps Golfklubb under sju säsonger. Jag spelar även golf aktivt och har runt 4 i handicap. Dessutom har jag, vid sidan av mina landskapsarkitektstudier, läst två kurser inom byggande och skötsel av golfbanor vid SLU Alnarp.

1.2 Frågeställning

Finns det tillräckliga förutsättningar för att göra våra befintliga golfbanor mer mångfunktionella?

1.3 Mål & Syfte

Målet med min uppsats är att undersöka och öka förståelsen för eventuella möjligheter till ökat utnyttjandet av befintliga golfbanor.

Uppsatsen syftar till att öka förståelsen för golfbanorna som en del i landskapet för att om möjligt kunna utnyttja och utveckla dessa på ett bättre sätt.

1.4 Material och Metod

Uppsatsens består av två delar där den inledande delen är en teoretisk introduktion som först behandlar landsbygdens utveckling och dess ökade behov av tillgänglig rekreation. Denna del bygger på en litteraturstudie genom kritiskt granskande av vetenskapliga artiklar, tryckta böcker, material utgivet av myndigheter och tidigare uppsatser. Detta anser jag vara en lämplig metod för denna del vilket på ett bra sätt ger en representativ bild både historiskt och om hur det är i dagsläget. Sen introduceras golfen och golfbanan för att ge läsaren en inblick i både sporten och platsen den utövas på. Här har författarens befintliga kunskap och erfarenhet som både greenkeeper och golfspelare utnyttjats. Svenska Golfförbundet SGF var en viktig källa i denna del för att kunna studera statistik

som bland annat rör golfklubbar och dess medlemmar. Genom en enklare litteraturstudie presenteras också golfen i relation till en ekonomisk, social, ekologisk och hälsoaspekt där jag använt resultat från forskning och undersökningar inom varje del.

I den andra delen av uppsatsen undersöks Assartorps Golfklubb djupare genom en fallstudie för att undersöka en specifik golfbanas möjligheter till mångfunktionallitet. Detta gjordes utifrån banans fysiska och geografiska förutsättningar, klubben och klubbchefens synsätt och medlemmarnas inställning. Denna del bygger på två studier där den första genomfördes med hjälp av intervjuer och den andra var en undersökning bland golfklubbens medlemmar. Intervjuerna var tre stycken till antalet och samtliga genomfördes som ostrukturerade intervjuer (Lieberg, Mats, muntligen 2011-03-29). Anledningen till detta var att samtliga tre personer hade kommit i kontakt med undersökningsenkäten (se bilaga1) innan intervjutillfället och hade därför fått en introduktion till ämnet. För att få bredd i infallsvinklar valde jag att inte ställa specifika frågor utan istället låta den intervjuade personen välja spår. Urvalet av personer för intervjuer gjordes för att få ett brett perspektiv. Klubbchefen på Assartorps Golfklubb som innehar en beslutsfattande position med ansvar för klubbens utveckling varav hans åsikter var av stor betydelse som representant för golfbanans ledning. Golfbanearkitekt och före detta golfproffs med god insikt i golfbanans fysiska förutsättningar vilka kan kopplas till sporten. SLU Alnarps finansiella koordinator för europaprojekt med erfarenhet från bland annat landsbygdsutvecklingsprogram.

Den andra studien bygger på en undersökning bland Assartorps medlemmar som fick fylla i en enkät (se bilaga1). Undersökningen gjordes bland frivilliga medlemmar på golfklubben i samband med att de registrerade sig i receptionen. De blev då tillfrågade av receptionisten om det kunde tänka sig att fylla i undersökningsenkäten gällande mångfunktionella golfbanor. Antalet frågor var åtta stycken där de sju första hade tre färdiga svarsalternativ och den åttonde var en öppen fråga för åsikter och kommentarer. Resultaten bearbetades i Excel och presenteras i form av cirkeldiagram vilka sedan behandlas vidare under diskussionskapitlet.

1.5 Avgränsningar

Uppsatsen fokuserar på att undersöka möjligheterna för mer mångfunktionella golfbanor sett ur golfens perspektiv i form av banans fysiska förutsättningar, golfklubbens ledning, banans golfspelare och golfbanans designer. Detta med utgångspunkt i Sverige och framförallt i Skåne då detta är Sveriges största golfdistrikt. Uppsatsen behandlar alltså inte faktorer som skyddande lagar och rättsliga frågor, brukares säkerhet eller de ekonomiska aspekterna. Att jag valt att göra en fallstudie på Assartorps Golfklubb beror på att det är min hemmaklubb där jag även sitter som styrelseledamot vilket innebär att jag har en personlig koppling och goda kontakter. I undersökningen som genomförts bland golfspelarna begränsades indelningen av respondenterna till indelning av kön, andra parametrar så som ålder, handicap och spelfrekvens har inte behandlats i resultatet.

2. Introduktion

2.1 Landsbygden

2.1.1 Landsbygdens utveckling

Under de senaste hundra åren har landsbygden i Sverige genomgått en förändring. Tidigare bodde större delen av Sveriges befolkning ute på landsbygden och var involverade i skogs- och jordbruket. Det vanliga förr var att det bedrevs självhushåll, det som producerades användes för eget bruk eller i utbyte mot andra tjänster. Med jordbrukets effektivisering kunde större arealer odlas samtidigt som behovet av arbetskraft minskade. Detta tillsammans med en befolkningsökning på landsbygden under samma tid ledde till att allt fler människor sökte sig till städerna med växande industrier och fler arbetstillfällen. Att städerna och dess befolkning växte skapade ett underlag för landsbygden att utvecklas från jordbruk med självhushåll till ett produktionslandskap. (Morell, 2001 s. 11)

Jordbrukets fortsatta effektivisering som sker än idag har gjort att vi går mot ett mer storskaligt jordbruk där odlingshinder röjs bort till förmån för större sammanhängande fält. (Boverket, 1996 s. 37) Markerna till de mindre gårdarna styckas av och köps upp av de större jordbruken medan gårdens byggnader säljs avstyckade som boende. Detta har lett till att det idag bor väldigt många människor på landsbygden med urban bakgrund vars syfte inte är att bruka jorden (Busck et al, 2008 s. 147). Detta är en trend som vi i dagsläget framförallt kan se i den tätortsnära landsbygden. Allt fler stadsbor söker sig ut på landet för ett boende i naturnära miljö där det finns god potential för att bedriva olika fritidsaktiviteter men också verksamheter (Bylander, 2010 s. 13). Befolkningsutvecklingen i Skåne mellan åren 1990-2004 visar att ökningen på landsbygden varit något större än vad den har varit i tätorterna (Reiter, 2006 s. 14). En annan anledning till denna utveckling är de miljökvantiteter som landsbygden erbjuder vilka av många anses höja livskvaliteten (Boverket, 2008 s. 27).

De peri-urbana områdena, alltså den tätortsnära landsbygden definieras av jordbruksverket som den del av landsbygden som ligger inom ett visst avstånd från tätortens ytterkant. Avståndet varierar beroende av tätortens invånarantal. För Stockholm, Göteborg och Malmö räknas området inom 60 km från stadens ytterkant till den tätortsnära landsbygden. (Jordbruksverket, 2011)

Befolkningsökningen i de peri-urbana områdena har inneburit att landskapet genomgått en viss förändring där de rena jordbruksområdena har blivit allt mer multifunktionella (Busck et al, 2008 s. 155). En mer varierad befolkning skapar en större mångfald av aktiviteter på landsbygden, till exempel rekreation och aktiviteter knutna till hästhållningen. I de peri-urbana områdena erbjuds ett naturnära boende med närhet till service, infrastruktur, rekreation och många arbetstillfällen inom relativt korta pendlingsavstånd (Busck et al, 2008 s. 151).

2.1.2 Landsbygdens tillgänglighet

Det storskaliga jordbruket som nämndes tidigare har haft och har än idag stor inverkan på landsbygdens tillgänglighet. Befolkningsökningen i tätortsområdena genererar ett behov av rekreation vilket innebär att det ställs högre krav på tillgängligheten av allemansrättslig mark. Denna ska helst vara sammankopplad med befintliga kommunikationer och erbjuda landskapliga kvalitéer (Reiter, 2006 s. 32). Allemansrätten är den som säger att vi i Sverige får lov att röra oss fritt i naturen och på mark vilken ägs av någon annan. Allemansrätten är inte bara en rättighet utan också en skyldighet genom att hänsyn måste tas till naturen, markägaren/förvaltaren, och andra människor som finns på platsen. Det är inte tillåtet att skada eller förstöra för den som bedriver en verksamhet på platsen. (Bengtsson, 2004 s. 7) Av hela Sveriges yta är det cirka 85-90 procent som består av allemansrättslig mark, samma siffra i Skåne ligger strax över 50 procent (Olsson et al., 2003 s. 17).

Tack vare god kollektivtrafik och en väl utvecklad infrastruktur har landsbygdens tillgänglighet förbättrats avsevärt jämfört med tidigare då många städer skärmade av landsbygden med sina stadsmurar (Antrop, 2004 s. 11). Det växande intresset för verksamheter och boende på landsbygden ger ett ökat beroende av exempelvis rekreation, fritidsboende, golfbanor, ridanläggningar och konferensanläggningar. Därför har produktionslandskapet successivt övergått till ett konsumtionslandskap (Reiter, 2009 s. 12). Detta har gjort att övergången från tätort till landsbygd har lösts upp och gränsen är inte lika markant som tidigare. När vi idag pratar om landsbygdens tillgänglighet måste vi skilja på tillgängligheten till landsbygden och tillgängligheten i landsbygden eftersom dessa är väldigt olika (Bylander, 2010).

För att kunna tillgodose människors behov av rekreation i tätortsnära områden är andelen tillgänglig allemansrättslig mark av stor betydelse (Reiter, 2006 s. 32). Det är viktigt att redan i planeringen ta med vikten av närheten till rekreativa områden och göra det möjligt för människor att ta sig ut i landskapet (Stenqvist, 2009 s. 30). Genom att använda sig av gröna stråk kan det på ett resurssnålt sätt skapas ett nätverk som binder samman olika målpunkter ute i landskapet. Om detta appliceras ute på landsbygden kan delar av den otillgängliga allemansrättsliga marken göras tillgänglig. Detta är något som en del kommuner redan har börjat utveckla i form av beträdor som är rörelsestråk i åkergränser, ägostråk och skyddszoner (Bylander, 2010).

Forskning visar också att det inte bara räcker att det finns tillgänglig rekreation utan att den också måste ligga tillräckligt nära där människor lever och rör sig. Många av stadsborna efterfrågar idag närmre grönområden och önskar sig att dessa ska ligga inom promenadavstånd från bostaden (Olsson et al., 2003 s. 35). Avståndet till närmsta park från bostaden ska inte överskrida 200 meter och avståndet till närmsta större rekreativ område ska inte överskrida 500 meter om Boverkets rekommendationer ska följas. (Olsson et al., 2003 s. 13).

2.2 Golf

2.2.1 Golfen som sport

Det finns många olika uppfattningar om när och var golfen har sitt egentliga ursprung. Det finns rykten om att romarna var först och att holländarna under 1100-talet spelade en sport med boll och klubba som senare ledde till golf. Det vi vet idag är att rötterna till den golfsport som vi har och utövar idag kommer från de brittiska öarna på mitten av 1400-talet. (SpelaGolf, [online]). När de skotska fåraherdarna ville fördriva tiden slog de på små stenar med herdestavarna och skulle då på så få slag som möjligt få ner stenen i ett kaninhål.

Golfen i Sverige har funnits sedan början av 1900-talet. Idag har vi 497 stycken aktiva golfbanor som är knutna till Svenska Golf förbundet vilka varierar i storlek och utseende. Under år 2010 fanns det strax över 500 000 aktiva golfare i varierande ålder i Sverige. Av dessa var 351 700 stycken herrar/pojkar och 148 712 stycken damer/flickor. (Svenska Golf förbundet [online], 2010)

En normal golfrunda spelas över 18 hål och på majoriteten av världens golfbanor är den uppdelad i två stycken niohålsslingor. Dessa båda slingor brukar både starta och avsluta vid klubbhuset som är golfbanans sociala mötesplats med reception, restaurang, omklädningsrum, golfbutik och träningsområden. Det är en oskriven regel inom golfsporten att en 18-hålsrunda ska ta 4 timmar +- cirka 15 minuter att spela, detta inklusive en kortare paus efter nio hål. Hålen har varierande längd från de kortaste på cirka 100 meter till de längsta på cirka 550 meter vilket gör att den normala totallängden ligger mellan 5000-6000 meter på svenska golfbanor. Detta innebär att varje 18-hålsrunda genererar en promenad på mellan 10-15 kilometer beroende av hur spelet flyter på.

Tack vare golfens handicapsystem är det möjligt för alla golfare att spela och tävla tillsammans på lika villkor. Oavsett om det är en duktig elitspelare, nybörjare, ung, gammal, dam eller herr så gör varje spelares enskilda handicap att alla har samma förutsättningar. När en person börjar spela golf har denna 36 i handicap och efterhand som spelaren utvecklas sänks handicapet. Den normala 18-hålsbanan har par 72 vilket innebär att det är det antal slag som en scratchspelare, alltså en spelare med 0 i handicap ska slå för att leva upp till vad handicapet säger. Varje hål är indelat i antingen par 3, par 4 eller par 5 beroende på hur långt hålet är. Alla banors svårighetsgrad har också blivit graderad där varje hål har ett svårighetsindex med siffror 1-18 där hålet med index 18 är det lättaste och index 1 det svåraste.

2.2.2 Golfbanan

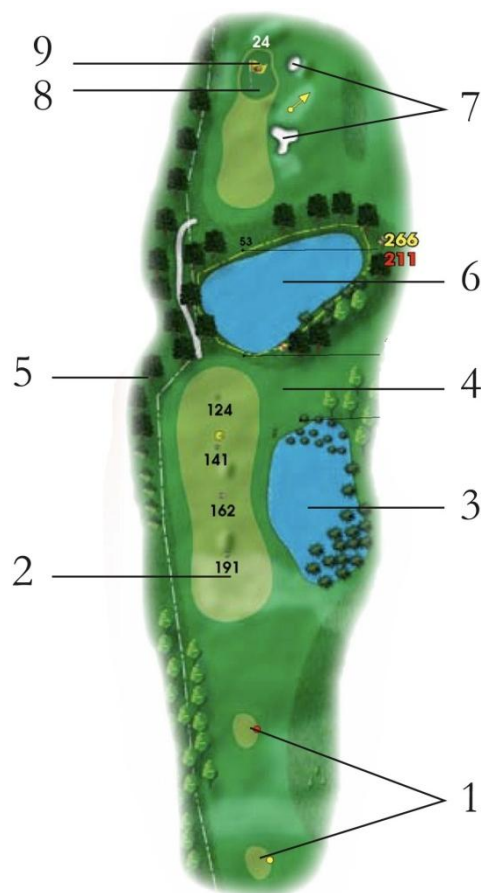
År 2010 fanns det 497 stycken golfbanor i Sverige som var knutna till Svenska Golfförbundet SGF, och fördelning av dessa såg ut såhär:

Storlek	Antal
Mindre än 9 hål	37
9-hålsbanor	99
18-hålsbanor	280
27-hålsbanor	58
36-hålsbanor	23

(Svenska Golfförbundet [online], 2010)

Storleken på golfbanornas yta varierar beroende på hur många hål de har. Den genomsnittliga storleken på en 18-hålsbana är 50-70 hektar. På dessa banor är i genomsnitt 40-70 outnyttjad mark i form av restområden som ligger inklämda mellan hålen (Tanner & Gange, 2005 s. 144).

Figur.1 Visar ett exempel på hur ett golfhål och dess omgivning kan se ut.

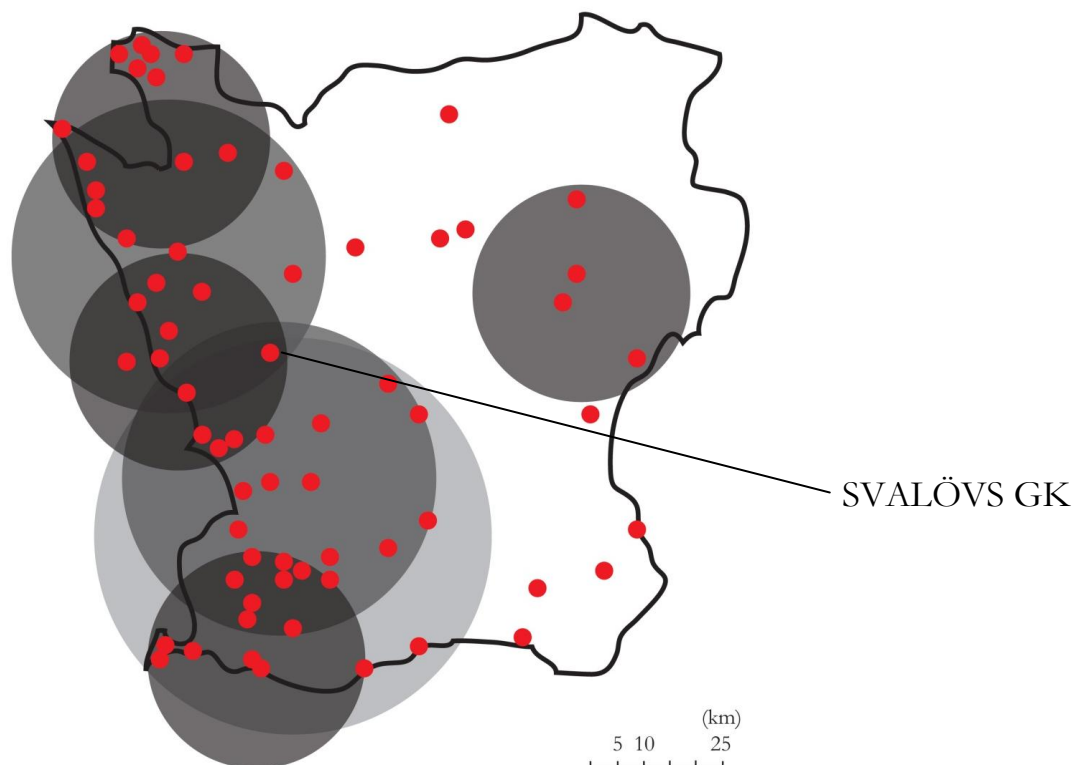
1. **Tee** - hålets utslagsplats varifrån spelaren slår sitt första slag.
2. **Fairway** – den finklippta delen av spelfältet som sträcker sig tee till green
3. **Sidovattenhinder** – någon form av vattenhinder som ligger vid sidan av den tänkta spelriktningen.
4. **Semi-ruff & Ruff** – Största ytan av golfbanan. Högre klipphöjd än fairway vilken blir högre och högre desto längre från fairway man kommer.
5. **Out of bounds** – Utanför hålets eller banans gräns där spel är förbjudet.
6. **Vattenhinder** – Någon form av vattenhinder som ligger mitt i den tänkta spelriktningen.
7. **Bunkrar** – Utgör ett hinder och en svårighet för spelaren.
8. **Green** – Banans mest finklippt del (3-5 mm) där man avslutar varje hål.
9. **Flagga och Hål** – Flaggan markerar ut var hålet är dit bollen till sist ska landa.

Figur.1 Hålöversikt Hål 11 Assartorps GK

Även om skötselintensiteten på golfbanans ytor varierar något så är den väldigt hög över allt. Under högsäsong klipps greenerna 5-7 dagar i veckan för att bollarna ska rulla så jämnt och snabbt som möjligt. Fairway och semiruff klipps ungefär 2-4 gånger i veckan. Från och med att vårvärmen infinner sig och gräset börjar växa öppnas banorna för spel efter vintervilan. När öppningen sker varierar beroende på det geografiska läget. I södra Sverige är det inte ovanligt att banorna är öppna för spel året om då snön håller sig borta. Trots detta är utnyttjandet av våra svenska golfbanor väldigt koncentrerat till sommarhalvåret och framförallt till dagar då det är bra väder.

2.2.3 Golfen i Skåne

Av Sveriges 497 golfbanor ligger 68 stycken av dessa i Skåne vilka aktiverar cirka 75 000 golfare. Detta gör Skåne till Sveriges största golfdistrikt (Skånes Golfförbund [online]). Figur.2 visar en karta över Skåne med golfbanornas geografiska placering. Längs hela västra kusten ligger golfbanorna extremt tätt. Även om det ser betydligt glesare ut på den östra sidan så är det fortfarande väldigt korta avstånd mellan golfbanorna i förhållande till stora delar av övriga Sverige. Eftersom det även ligger golfbanor strax utanför Skånes gräns i Blekinge och Småland finns det inte många platser i Skåne där avståndet fågelvägen till närmsta golfbana är mer än 25 kilometer.

Figur.2 Karta över Skåne med golfbanornas geografiska placering

De grå cirklarna i Figur.2 visar, enligt jordbruksverkets definitioner, Skånes tätortsnära landsbygd. Av de 68 golfbanorna är det bara 9 stycken som inte ligger i något av de grå områdena. Alltså ligger cirka 86 % av Skånes golfbanor i den tätortsnära landsbygden. Tittar vi på Svalövs golfklubb som ett exempel ser vi att denna ligger i den tätortsnära landsbygden tillhörande både Landskrona, Helsingborg, Lund och Malmö.

2.2.4 Golf och Hälsa

Oron i västvärlden över det ökade antalet fall av fetma, typ II diabetes och hjärt- och kärlsjukdomar har väckt ett intresse för sambandet mellan landskapet och vår hälsa. Landskapet kan uppmuntra människor till fysisk aktivitet och även ha en positiv inverkan på människors mentala hälsa och stress. (Ward Thompson, 2010 s. 187) I alla tider har människan levt i en nära relation till och utvecklats i samspel med naturen och det är därför föga förvånande att dagens forskning visar på att vistelse i naturen har en positiv inverkan på människors hälsa och välbefinnande (Olsson et al., 2003 s. 13). Det har visat sig finnas ett samband mellan sjukdomsstatistik och människors närhet till grönska. Den som bor nära en skog eller park är friskare, kan vid sjukdom återhämta sig snabbare, får lägre puls och stresshormonerna minskar efter en promenad i naturen (Olsson et al., 2003 s. 13). Redan i antikens Grekland användes landskapet som en miljö för olika sorters aktiviteter, exempelvis löpning, friidrottsgrenar, dans, sång och konstnärliga aktiviteter. Aktiviteter som i dagsläget förknippas med en sund livsstil (Ward Thompson, 2010, s. 188). En av de viktigaste fysiska aktiviteterna som utövas är friluftsliv som enligt naturvårdsverket definieras som aktiviteter som kan utföras i naturen utan att det krävs en större anläggning. Enligt friluftsförbundet innefattas friluftsliv av naturupplevelse, rekreation och motion som utövas i naturen enligt allemansrättens principer (Olsson et al., 2003 s. 11).

Om golf är friluftsliv eller inte kan diskuteras men forskning från Karolinska Institutet visar att det finns en koppling mellan golfspel och hälsa. Bland golfspelare i Sverige är dödstalen 40 procent lägre än hos andra personer som är av samma kön, ålder och socioekonomisk nivå. Det visade sig också att ju lägre handicap en spelare har, desto säkrare lever denna (Farahmand et al, 2009). Undersökningen av golfens inverkan på hälsoeffekterna grundar sig i uppgifter om 300 000 golfare från Sverige och visar på ett resultat som säger att golf kan förknippas med positiva hälsoeffekter. Att det finns en väldigt bredd inom golfen med både fysisk, psykologisk och social aktivitet kan vara en av anledningarna till resultatet. Dessutom spelas golf av alla åldersgrupper gammal som ung. 40 procent lägre dödlighet hos golfare innebär ungefär en ökad förväntad livslängd på fem år jämfört med övriga befolkningen som inte spelar golf. (Farahmand et al, 2009) . I en undersökning från 2009 frågade msoGolf Research 20 000 aktiva golfspelare i Sverige om varför de spelade golf. Den största anledningen, hela 76,3 procent av de tillfrågade svarade att de spelade golf för motion och hälsa (Idrottens Affärer [online], 2009).

2.2.5 Golf – Ekonomiskt

Under de senaste sju åren har antalet golfare i Sverige minskat något år från år. Så här har medlemsutvecklingen sett ut i Sverige mellan åren 2000-2010:

År	Antal medlemmar
2000	475 445
2001	509 683
2002	528 936
2003	548 095
2004	554 293
2005	544 817
2006	539 637
2007	532 944
2008	521 980
2009	512 461
2010	500 412

(Svenska Golfförbundet [online], 2010)

Från toppåret 2004 fram till idag har antalet medlemmar i Sveriges golfklubbar minskat med nästan 54 000 golfare. År 2000 fanns det cirka 450 golfbanor i Sverige vilket uppgick till 497 år 2010. Anläggandet av nya golfbanor tillsammans med ett minskat antal golfspelare i landet är en ekvation som inte går ihop. Detta har resulterat i att många golfklubbar i dagsläget sitter i en hårt pressad ekonomisk situation. Till en början kunde de flesta klubbar klara av ett år med minusresultat eftersom det fanns god tillgång på likvida medel från tidigare år. I takt med att den negativa trenden höll i sig tog pengarna hos många klubbar slut och bara under 2008 var det tio svenska golfklubbar som sattes i konkurs (Lärka [online], 2008).

2.2.6 Golf – ekologiskt

På en undersökning i sydöstra England tillfrågades 400 personer om de tyckte att golfbanor är bra eller dåliga för naturen, 80 % av de som spelade golf svarade att de är fördelaktiga för att de bevarar de naturliga markområdena. Bland de som inte spelar golf var det endast 36 % som tyckte att golfbanor var positiva för naturen. Resten tyckte istället att de var negativa just eftersom de förstörde de naturliga markområdena. (Gange et al., 2003 s. 63)

Det har gjorts en del mindre undersökningar där golfbanors växt- och djurliv har jämförts med det växt- och djurliv som finns på de angränsande områdena. Samtliga av dessa visade att växt- och djurlivet på golfbanan inte var sämre än på områdena runt omkring. Dock har det inte gjorts några mer omfattande studier på området vilket innebär att resultatet inte kan fastställas definitivt. (Tanner & Gange, 2005 s. 138).

För att Sveriges golfbanor ska ha så liten negativ inverkan på vår miljö som möjligt har Svenska golfförbundet tagit fram ett miljöprogram där minskad användning av gödsel- och bekämpningsmedel är en viktig punkt. I deras arbete vid nyanläggningar av golfbanor strävar de efter att skapa en anläggning med hög standard där hållbart utnyttjande av naturresurser är ett av kriterierna och att anläggningen ska ge tillbaka efterfrågade ekologiska tjänster till samhället. Ett exempel kan vara att golfbanan ska kunna ta hand om näringsläckage från kringliggande jordbruk och att natur- och kulturvärden i landskapet bevaras. (Svenska Golfförbundet [online], 2003)

Idag finns det även så kallade ekologiska golfbanor där banan sköts likt ett ekologiskt jordbruk utan bekämpningsmedel och gödsling. Ett exempel är Hofgårds Golfklubb som ligger öster om Varberg. På Hofgårds Golfklubbs hemsida (www.hofgards.se [online]) berättar banägare PG Peterson om sin anläggning:

”Följande grundförutsättningar har gällt ända sedan starten. Golfbanan skall anpassa sig till naturen. Såväl golfspelare som fåglar, djur och växter skall trivas på banan och art- och individriktigheten skall vara så stor som möjligt. Inga kemiska bekämpningsmedel används. Dräneringsvatten tas till vara och används för banans bevattning. Gödslingen minimeras och ett generellt miljö-tänkande präglar banans skötselphilosofi.”

Detta är något som blir allt vanligare i Sverige och det är även många golfspelare som har fått upp ögonen för miljötänkande inom golfen.

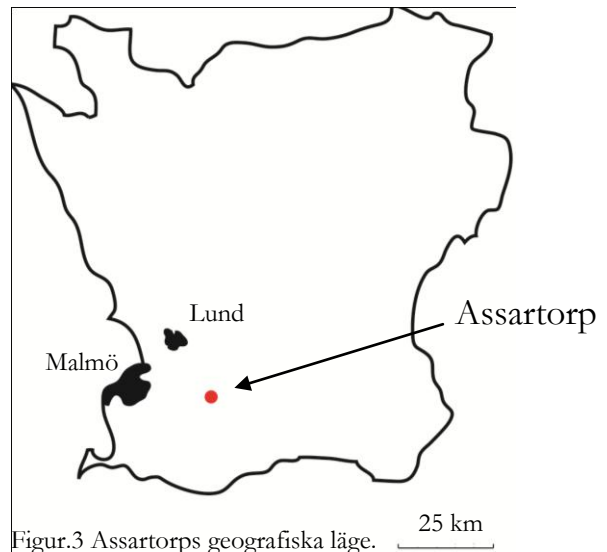
2.2.7 Golf - socialt

En viktig del av golfsporten är det sociala livet som finns på golfbanorna och bland spelarna i samma undersökning som tidigare från 2009 där msoGolf Research frågade 20 000 aktiva golfspelare i Sverige om varför de spelade golf var den näst största anledningen, 67,6 procent, umgänget med familj och vänner (Idrottens Affärer [online], 2009). På de flesta banor finns det ett klubbhus med någon form av café/restaurang, golfshop, omklädningsrum och möteslokaler. Detta gör att klubbhuset fungerar som en social mötesplats dit både golfare, lunchgäster, säljare och konferensgäster kommer. Precis som nämnts tidigare angående banan har klubbhuset också en väldigt koncentrerad användning till sommarhalvåret.

3 Resultat

3.1 Fallstudie Assartorps Golfklubb

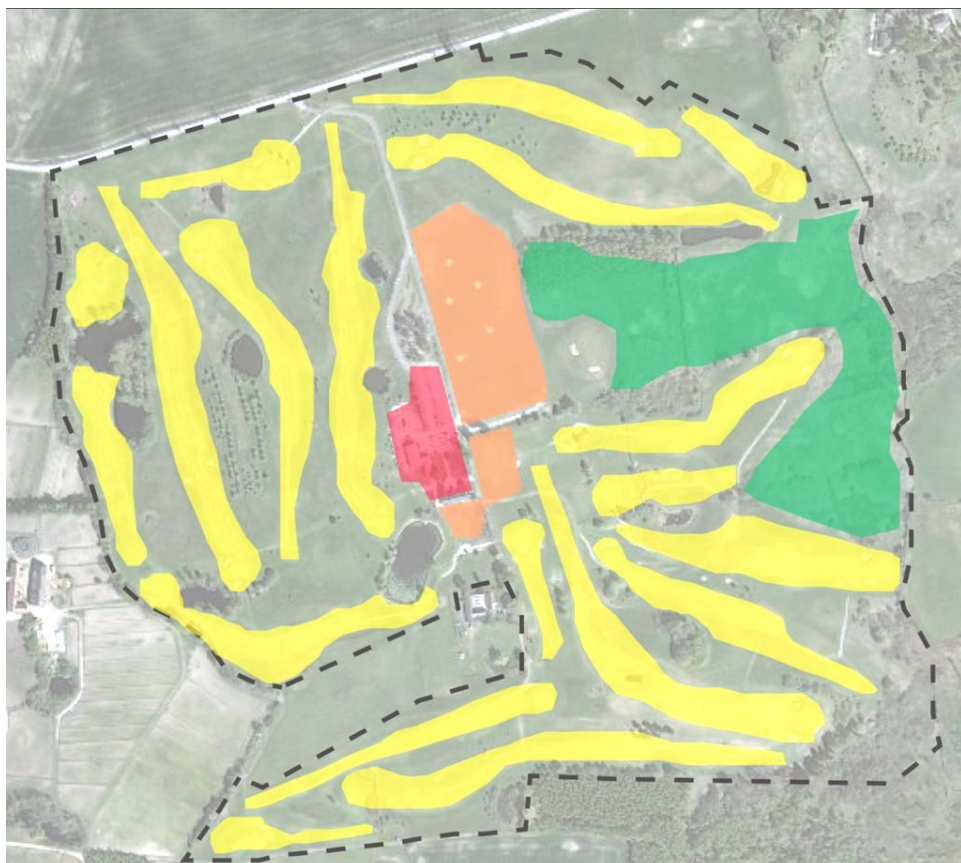
Figur.3 visar att Assartorps golfklubb ligger cirka två mil öster om Malmö. Banan byggdes år 1989 och hela anläggningen upptar en yta av 70 hektar. Dessa är före detta jordbruksmark som ligger i ett kuperat landskap vid Romeleåsens västra sluttning. Det är en kuperad park- och hedbana med god variation i karaktärer och från gul tee mäter banan knappt 6 km. Från banans högsta punkter är utsikten över ett omväxlande, öppet landskap, inramat av skogsidåer väldigt vackert. (Wahlgren, Benny, muntligen, 2011-05-08)

Hela klubben har i dagsläget runt 1200 medlemmarna. All mark som banan är byggd på och en del restmarker runt om kring är friköpt så marken arrenderas inte. Klubben har en styrelse med ordförande och cirka 10 ledamöter som driver och ansvarar för klubben. Det finns 5 anställda året runt där ibland en klubbchef som arbetar i anslutning till styrelsen, en kanslist och en greenkeeper. Naturen kring Assartorp erbjuder stor mångfald i både flora och fauna och där finns en del fridlysta sorter av bland annat orkidéer. (Wahlgren, Benny, muntligen, 2011-05-08)

3.1.1 Anläggningen

Assartorp har 18 golfhål med en total längd av 5850 meter (gult område i Figur.4) vilka är fördelade på två stycken niohålsslingor. Båda slingorna påbörjas och avslutas inom samma område som ligger i anslutning till klubbhus och parkering (rött område i Figur.4). Här finns också anläggningens träningsområden med drivingrange, närspelsområde och puttinggreen (orange område i Figur.4). (Wahlgren, Benny, muntligen, 2011-05-08) Sett ur golfarens synvinkel så har Assartorp flertalet hål som ligger nära varandra vilket är negativt för både golfupplevelsen och säkerheten ute på banan. På en bana om nästan 70 hektar borde arkitekten ha kunnat separera de 18 hålen mer från varandra. Dock innebär detta att det finns markområden inom golfbanan som ligger utanför spelet vilka skulle kunna utnyttjas i andra syften än golf. (Gustafsson, Susanna, muntligen 2011-05-06) Över lag finns det områden ute på banan som inte används för spel, dock ligger majoriteten av dessa isolerade mellan golfhålen vilket gör dem svårtillgängliga. Området i öster som sträcker sig från hål 17 till hål 3 (grönt område i figur.4) är det största sammanhängande området som varken berörs av golfspel eller skötsel av banan. Storleken på detta är cirka 6-7 hektar stort och innefattar före detta beteshagar, en damm, två bäckar och blandad vegetation med både buskar och träd. (Wahlgren, Benny, muntligen, 2011-05-08) Landskapets variation i karaktär och topografi gör Assartorp till en intressant golfbana. Detta tillsammans med att hålens spelriktning varierar i alla väderstreck gör att golfupplevelsen inte blir monoton. (Wahlgren, Benny, muntligen, 2011-05-08)

Figur.4 Områdeskarta över Assartorps GK, Illustration av områdets markanvändning.

50 100 200 (m)

3.1.2 Intervju med klubbchef Benny Wahlgren

I dagsläget finns det en negativ trend inom golfsporten vilket har lett till att en del banor runt om i landet satts i konkurs. För att golfbanorna ska överleva och på sikt kunna utvecklas måste ett nytänkande inom golfen ske. Tyvärr lever gamla rykten och fördomar kvar som säger att golfbanorna är privata områden där endast golfarna har tillträde. (Wahlgren, Benny, muntligen, 2011-05-08) Detta beror delvis på kommunerna som inte är involverade i golfbanorna. De flesta kommuner har fotbollsplaner, tennisbanor, landhockeyplaner och sporthallar som de ansvarar för. Golfbanorna får klara sig helt på egen hand vilket leder till att det blir svårare att nå ut till allmänheten. Det är golfarens ansvar att aldrig slå en boll som riskerar att träffa någon och dessutom har alltid utomstående personer på en golfbana företräde men tyvärr är nästan inga ickegolfare medvetna om detta. (Wahlgren, Benny, muntligen, 2011-05-08)

”Mångfunktionella golfbanor, det låter verkligen superintressant, att ingen har tänkt i dessa banor tidigare. Tänk om vi skulle kunna bli den första golfbanan som har ett koloniområde med odlingslotter dit alla sorters människor kunde komma, golfare som ickegolfare” (Wahlgren, Benny, muntligen, 2011-05-08)

Idag är Assartorps kärtjänst golf, med ett fåtal kringtjänster som konferenser, lunchmöten, catering från restaurangen och uthyrning av festlokal. Överlag säljs dessa kringtjänster till personer och företag som sedan tidigare har kontakt med golfklubben.

Med en mer mångfunktionell golfbana kan vi nå ut till en bredare målgrupp samtidigt som fler kommer i kontakt med golfen. I de familjer där bara en person spelar golf skulle detta kunna innebära att en utflykt till golfbanan blir något för hela familjen och som alla har glädje av. (Wahlgren, Benny, muntligen, 2011-05-08)

Bland både medlemmarna på Assartorp och överlag i Sverige är det en låg andel spelare med invandrarbakgrund. I Assartorps närområde finns det många barn med invandrarbakgrund som har dålig insikt och förståelse för landskapet och naturen i Sverige. Därför skulle de golfbanor som ligger i storstadsregionerna lika väl kunna utvecklas till platser med pedagogiska värden som rekreativa. (Wahlgren, Benny, muntligen, 2011-05-08)

Att marknadsföra Assartorps Golfklubb som en mångfunktionell klubb med aktiviteter för fler än bara golfare skulle vara positivt. Konflikter vid förändringar är allt som oftast ett faktum och därför är det viktigt med bra analysarbete och noggrann planering innan något genomförs. Följs detta arbetsupplägg skulle golfbanan kunna utvecklas till en mer allmänutnyttjad plats utan att påverka den verksamhet som bedrivs i dagsläget negativt. (Wahlgren, Benny, muntligen, 2011-05-08)

3.2 Intervju med de yrkesverksamma

Överlag har Sveriges golfklubbar lyckats väldigt dåligt med att erbjuda kringtjänster vid sidan av golfen för att dra till sig andra brukare än bara golfarna. En trend som funnit i USA under en längre tid är att bygga och sälja boende i anslutning till golfbanor vilket förmodligen kommer bli allt vanligare även i Sverige framöver. En av de stora anledningarna till Sveriges situation är att de styrande personerna, styrelser, klubbchefer och banägare har varit väldigt smala i sitt tänkande. Golfens utveckling har ständigt pekat uppåt vilket gjort att det har varit just denna och dess utveckling som legat i fokus. För några år sen när det första riktiga bakslaget kom var alla dåligt förberedda. (Gustafsson, Susanna, muntligen 2011-05-06)

På de flesta golfbanor finns det väldigt många möjligheter som skulle kunna utnyttjas på ett bättre sätt. Det finns både möjligheter att bygga vidare på den sociala verksamhet, med många människor i rörelse, och även på den natur som finns på golfbanan. För det förstnämnda är golfbanornas restauranger ett bra exempel. I de flesta fall drivs de som en egen verksamhet vilken erbjuder både golfbanan och allmänheten en service. Vad gäller möjligheterna som finns i golfbanornas natur och landskap finns det dock inte lika många verkliga exempel. Överlag är naturen på golfbanorna vacker och tilltalande för de flesta människor men allmänhetens möjligheter att komma i kontakt med denna är alldeles för dåliga. (Gustafsson, Susanna, muntligen 2011-05-06)

Idag är det en lite andel av golfarna som spelar för prestationen och tävlandets skull vilket gör att stämningen på den normala golfbanan är avslappnad och bekväm.

Mångfunktionella golfbanor finns delvis redan i dagsläget men oftast rör dessa aktiviteter golfen, som exempelvis övernattningsboende för långväga golfgäster. Men mångfunktionellt utnyttjande av markytan för fler aktiviteter och utav andra personer än golfare är ett nytt sätt att tänka. Det är en intressant idé som är fullt möjlig att, i olika

omfattning, genomföra på många av de befintliga golfbanorna. För en del är möjligheterna begränsade men generellt sätt har alla golfbanor plats för exempelvis två bouleanor. För de med större möjligheter skulle sammanhängande motionsslingor på och runt banan kunna vara möjliga. (Gustafsson, Susanna, muntligen 2011-05-06)

En annan faktor är den begränsade golfsäsongen som finns i Sverige. Golfbanorna utnyttjas generellt sett bara under sommarhalvåret och dessutom endast de dagar då vädret är optimalt. Det kan både vara för dåligt väder med regn och blåst men också för bra med för mycket sol. Det finns inte många ställen som är mer lämpliga för längdskidåkning som golfbanans fairways. Underlaget är jämnt med en gräsyta som inte kräver många centimeter snö för att bli åkbar. (Gustafsson, Susanna, muntligen 2011-05-06) Att utnyttja förnyelsebar energi i form av solenergi för att förlänga golfsäsongen är också intressant. Genom värmeslingor i marken kan gräsets växtlighet hållas igång längre på hösten och komma igång tidigare på våren vilket skulle öka det befintliga utnyttjandet av golfbanan. (Borglin, Christer, muntligen 2011-05-06)

Skulle tankarna kring mångfunktionalitet finnas med redan i golfbanans planerings- och designskede vore möjligheterna goda för att skapa mycket attraktiva anläggningar. Då hade det ökade intresset för hästar som finns i Sverige, varit intressant att arbeta med. Att planera för ridstigar och områden där djur kan beta istället för att behöva skötas med maskiner. Även de rekreativa värdena skulle kunna höjas genom strategiskt invända motionsslingor och vandringsstigar där olycksrisken från golfspelet var obefintlig. (Gustafsson, Susanna, muntligen 2011-05-06)

Idén med mer mångfunktionella golfbanor är god och kan säkert öppna nya dörrar och skapa ytterligare möjligheter för användandet av markytan som både de befintliga och nya golfbanorna upptar. Assartorp erbjuder en vacker natur med rikt djur- och växtliv där till exempel fågellivet skulle kunna upplevas av många fler intresserade. Detta ligger absolut inom ramen för de projekt som kan få finansiellt stöd från EU. Det är speciellt intressant att undersöka möjligheterna inom strukturprogrammen för landsbygdsutveckling. (Borglin, Christer, muntligen 2011-05-06)

3.3 Enkätundersökning

Undersökningen gjordes bland frivilliga medlemmar på Assartorps Golfklubb. I samband med att de registrerade sig i receptionen blev de tillfrågade av receptionisten om det kunde tänka sig att fylla i undersökningsenkäten gällande mångfunktionella golfbanor. Respondenterna fick en kort inblick i uppsatsens ämne, deras medverkan och undersökningens syfte. Undersökningen omfattades av åtta frågor med svarsalternativ och en avslutande öppen fråga. Den riktade sig till alla kategorier av medlemmar, juniorer, seniorer, män och kvinnor. Antalet respondenter uppgick till 76 stycken varav 14 stycken var kvinnor och 62 stycken var män. Det fanns ingen tydlig skillnad i svaren mellan män och kvinnor och därför presenteras resultaten som helhet.

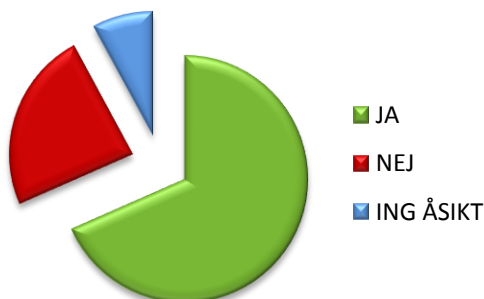
1. Skulle du som golfare ha något emot att golfbanan även används av människor som är ickegolfare, förutsatt att de inte stör eller är i vägen för ditt golfspel?

Figur.5 Cirkeldiagram över resultatet på fråga 1

På den första frågan var det 12 stycken som svarade ja och 64 stycken svarade nej. Detta innebär att cirka 84 procent av de tillfrågade har, sett ur golfarens perspektiv, en positiv inställning till fler brukare. Att ingen har svarat att de inte har någon åsikt innebär att alla har tagit ställning i första frågan som är den mest övergripande för hela idén vilket jag ser som positivt.

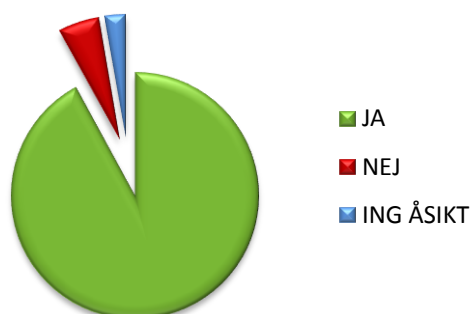
2. Skulle du själv kunna tänka dig att använda golfbanan och vistas i dess natur i andra syften än att bara spela golf om denna möjlighet fanns?

Figur.6 Cirkeldiagram över resultatet på fråga 2

Cirka 68 procent svarade att kunde tänka sig att använda banan i andra syften än golf, cirka 24 procent kunde inte tänka sig detta och cirka 8 procent hade ingen åsikt. Av de 12 som svarade ja på fråga 1. var det ändå 6 stycken som svarade ja på denna fråga.

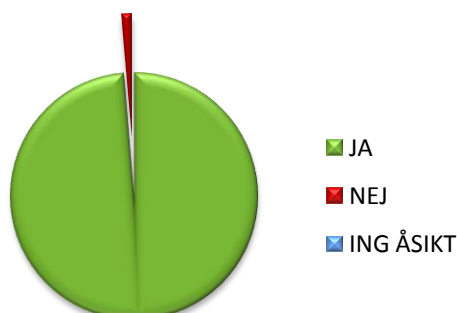
3. Tror du att någon i din närhet som inte spelar golf skulle vara intresserad av att följa med ut till banan när du ska spela golf om det fanns andra aktiviteter och människor som inte inriktar sig på golfen?

Figur.7 Cirkeldiagram över resultatet på fråga 3

92 procent tror sig ha någon i sin närhet som skulle vara intresserad av att använda golfbanan för annan aktivitet än golf, 6 procent svarade nej och 3 procent hade ingen åsikt.

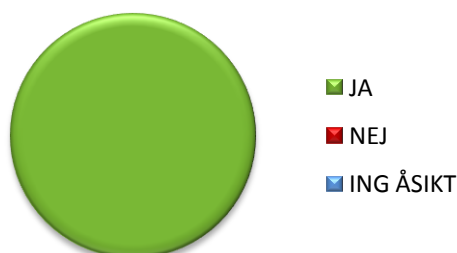
4. Ser du det som positivt om det sociala livet på golfbanan skulle öka och att fler utnyttjar banans klubbhus och restaurang?

Figur.8 Cirkeldiagram över resultatet på fråga 4

Cirka 99 procent ser det som positivt och cirka 1 procent inte som positivt om det sociala livet på golfbanan skulle öka. Personen som svarade att det inte hade varit positivt hade svarat ja på både fråga 2 och 3 vilket hade inneburit en högre social aktivitet.

5. Tror du att detta kan vara ett sätt att få fler människor att komma i kontakt med golfporten och på så sätt locka till sig fler nya medlemmar?

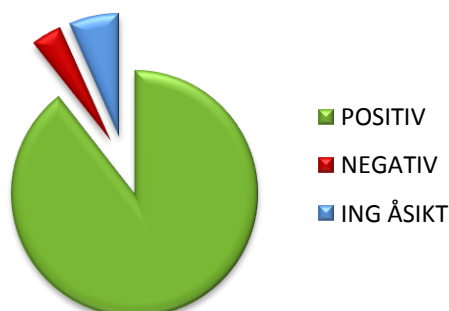

Figur.9 Cirkeldiagram över resultatet på fråga 5

Samtliga 76 respondenter tror att mer mångfunktionella golfbanor kan leda till att fler personer kommer i kontakt med golfen och börjar spela.

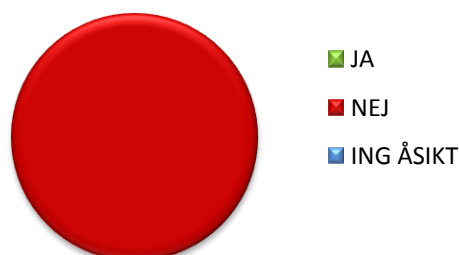
6. Om något i stil med detta skulle bli verklighet på din hemmabana, vad skulle då din övergripande inställning till detta vara?

Figur.10 Cirkeldiagram över resultatet på fråga 6

Cirka 90 procent skulle ha en positiv inställning till en sådan här förändring på sin hemmabana 4 procent har en negativ inställning till förändringen och 6 procent hade ingen åsikt. Samtliga personer som hade en negativ inställning hade svarat nej på fråga 1 vilket sa att de som golfare, generellt sett, inte har något emot att golfbanan används av fler brukare än golfare.

7. För dig som svarade att din inställning till detta var negativ, skulle denna ändras om ett bredare utbud av aktiviteter på golfbanan resulterade i att din medlemsavgift halverades?

Figur.11 Cirkeldiagram över resultatet på fråga 7

Samtlig av de som svarade negativ på fråga 6 hade hållit fast vid sin åsikt även om deras medlemsavgift halverades. (Här har bara svaren från de som svarade negativ på fråga 6 räknats.)

8. Avslutningsvis skulle jag tycka att det var jätte roligt att få höra vad du som golfare har för personliga tankar och kommentarer till mer mångfunktionella golfbanor.

På den avslutande frågan där respondenterna öppet fick kommentera ämnet var det 28 stycken, cirka 37 procent som lämnade kommentarer. Av dessa 28 kommentarer var 27 stycken positivt riktade mot mångfunktionella golfbanor och 1 styck negativt riktad.

4. Diskussion

4.1 Mångfunktionella golfbanor

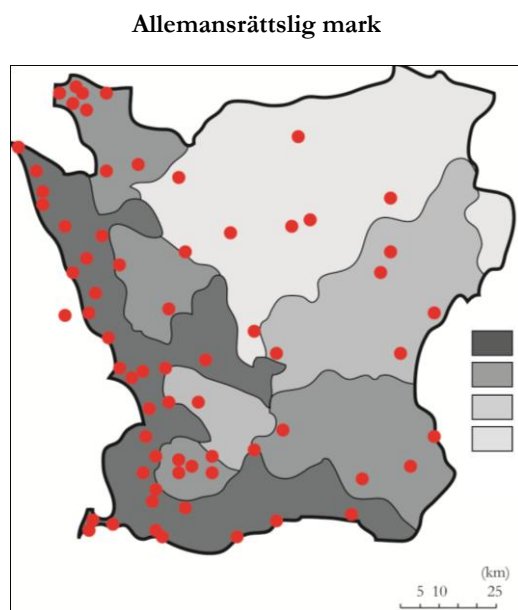
Uppsatsens mål och syften ligger inom ett relativt outforskat ämne där min, som jag nämnde i inledningen, uppfattning är att golfbanorna är som en frizon som ingen vill blanda sig med. Precis som Peterson (2008) säger tror jag också att vi måste planera för ett mer mångfunktionellt utnyttjande av vår mark. Om konkurrensen om mark kommer att öka eller minska i framtiden finns det inget konkret svar på idag. Men så länge det inte finns väl fungerande, alternativa metoder för att producera mat och energi på så vet vi att jordens ständiga befolkningsökning innebär ett högre tryck på markanvändningen. På sikt har vi därför inte råd att ”slösa” med marken utan måste effektivisera markanvändningen för att utnyttja varje markområdes potential fullt ut. Eivor Bucht, professor i landskapsplanering vid SLU Alnarp, skriver i sin text *Stadsnära landsbygd – när många gör anspråk på marken* (2008) att hästnäringen och golfen är nya landsbygdsnäringsar som båda två är markkrävande. Bara Sveriges golfbanor upptar en total yta om cirka 30 000 hektar mark. Bucht skriver att golfbanorna innebär en visuell förändring i landskapet som vi får acceptera men att vi kan ställa krav på deras miljöpåverkan. Detta speglar vad jag menar med golfbanorna som frizon, ett visst markområde har gått förlorat vilket accepteras men som sedan aldrig utreds eller utvecklas.

Precis som Benny Wahlgren, klubbchef på Assartorps Golfklubb, tror jag att detta till stor del beror på en missuppfattning och bristande kommunikation mellan dagens golfvärld och övriga världen. Synsättet på golfsporten som exklusiv och extra fin lever kvar hos många människor vilket får en negativ effekt för utomståendes förhållningsätt till golfbanor. Efter vad både undersökningen som msoGolf Research gjorde och undersökningen som gjordes i denna uppsats visar, borde inte så vara fallet. 76,3 procent uppgav i den först nämnda att de spelar golf för motion och hälsas skull och cirka 84 procent svarade i den andra att de inte skulle ha någonting emot att golfbanan fick fler brukare i form av ickegolfare. Utifrån vad dessa båda resultat säger så kan det tyckas konstigt att inte fler känner sig välkomna och att de har tillträde till golfbanorna. Förmodligen beror även detta på bristande kommunikation då undersökningens resultat främst publicerades i golfrelaterade medier. Men faktum är att det visar att majoriteten av golfarna själv använder golfbanan i ett syfte där själva sporten bara är ett verktyg för att komma ut. Så länge golfarna ostört kan fortsätta att använda detta verktyg är utomstående personer också välkomna för att motioner och rekreera sig.

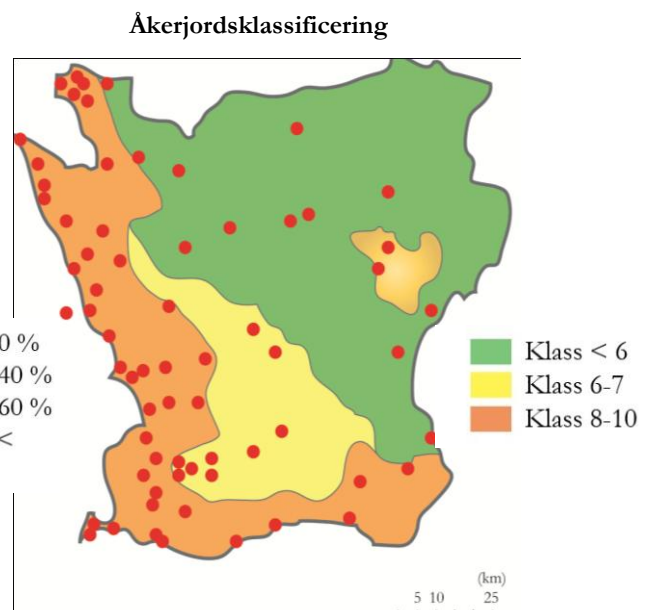
Som nämnts tidigare finns det idag ett ökat tryck på den tätortsnära landsbygden. Önskan om ett naturskönt boende med närhet till tätorternas service är en uppåtgående trend som ställer nya krav på landsbygden. Det är framförallt bristen på tillgänglig rekreation som är ett problem vilket leder till konfliktsituationer när människor använder markområden som är avsedda för andra ändamål. Bylander (2010) skriver att det är skillnad på tillgängligheten till landsbygden och tillgängligheten i landsbygden vilket jag håller med om då det gäller jordbruksbygderna. Där fyller inte lagen om Allemansrätten samma funktion då majoriteten av markytan, stora delar av året är uppodlad.

Multifunktionella beträddor som ett instrument för strategisk landskapsplanering är ett forskningsprojekt vid Sveriges lantbruksuniversitet i Alnarp där möjligheterna till att utnyttja bland annat åker- och ägogränser i jordbrukslandskapet för att skapa rekreationsstråk i form av så kallade beträddor undersöks. Min personliga uppfattning angående idén med beträddor är genomgående positiv men jag ser det som en möjlighet att även utnyttja områdena i och runt golfbanorna. Som visas i Figur.2 så ligger 59 av Skånes 68 golfbanor i den tätortsnära landsbygden. Kartan är ritad utifrån Jordbruksverkets definitioner om vad som är tätortsnära landsbygd. Denna definition varierar beroende på vems definition som används men över lag grundas den på pendlingsavståndet från landsbygden till en tätort. För Skånes del spelar det inte så stor roll som med sina goda kommunikationsmöjligheter, enligt min mening, egentligen inte har något område som inte är tätortsnära.

Tittar vi närmare på placeringen av Skånes golfbanor ser vi att majoriteten av dem ligger i de områdena med bäst åkerjord och lägst andel allemansrättslig mark. Figur.12 visar den procentuella fördelningen av Skånes allemansrättsliga mark och golfbanornas placering i förhållande till denna. Det mörkaste området på kartan där flest golfbanor ligger, visar de kommuner som har 0-20 procent allemansrättslig mark. Figur.13 visar Skånes åkerjordsklassning och golfbanornas placering i förhållande till denna. Det orange området vilket innefattar flest golfbanor är det område med klass 8-10 jord.

Figur.12 Karta över den procentuella fördelningen av Skånes allemansrättsliga mark och golfbanornas placering i förhållande till detta.

Figur.13 Karta över Skånes åkerjordsklassning och golfbanornas placering i förhållande till denna.

Så för att tillgodose det ökade behovet av lättillgänglig rekreation är golfbanornas geografiska placering intressant. Skulle det skapas ett grönt nätverk av beträddor som tillgängliggör jordbrukslandskapet tror jag att golfbanorna skulle kunna spela en betydelsefull roll. De skulle kunna fungera som sociala målpunkter längs med nätverkets

utbredning där även landskapet och naturen var av stor betydelse då de erbjuder en annan karaktär. Andelen yta av en golfbana som faktiskt används för golfspel är väldigt varierande. Generellt sett så är det en förhållandevis liten andel som används men det betyder nödvändigtvis inte att den andra andelen går att använda till något annat. Ska ett område på en golfbana användas i andra syften än golf så är säkerhetsrisken en avgörande faktor. Enligt Tanner och Gange (2005) är 40-70 procent restområden på den genomsnittliga golfbanan. Detta är siffror som i sig kan analyseras och granskas i omfattande skala för att reda ut om ytor för exempelvis träningsområden, parkering, vägar och klubbhus är inräknade eller inte. Min personliga uppfattning efter att ha besökt runt 35 av Skånes golfbanor är att det över lag finns områden i varierande storlek som inte berörs av golfspelet. Precis som Susanna Gustafsson, golfbanearkitekt SG GolfCon, sa så beror det till stor del på hur arkitekten ritade banan från början. När hon tittar på Assartorps Golfklubb som ett exempel så tycker hon att en del av golfhålen ligger väl tätt vilket innebär en säkerhetsrisk för golfspelarna själva. Samtidigt påpekar hon kontentan av detta med att det finns större sammanhängande områden som ligger helt orörda.

I diskussionen kring anledningen till varför allmänheten är så pass avskärmad från golfen som den faktiskt är pratade Benny Wahlgren om kommunernas roll. Detta tyckte jag var en intressant infallsvinkel som jag inte tänkt på tidigare. Med cirka en halv miljon utövare i Sverige borde underlaget vara så pass stort så att kommunerna visade större intresse för att deras invånare skulle komma i kontakt med sporten. Dessutom är det en del golfbanor som arrenderar marken som golfbanan ligger på från kommunerna som då är markägare och skulle kunna vara med och påverka.

Något som var mycket intressant och som jag kunde notera vid både intervjun med Benny och med Susanna var att det inte bara är allmänheten som är avskärmad från golfen utan också tvärt om. Att golfbanornas styrande personer inte har tänkt utanför golfens gränser märks tydligt. De kringtjänster som golfbanorna erbjuder riktar sig mer eller mindre till samma målgrupp som redan spelar på golfbanan. Dessutom är det väldigt få av dem som är relaterade till den natur som golfbanan har att tillgå. Under intervjuerna märktes att båda fick lite av en aha-upplevelse. Bennys kommentar som tidigare i uppsatsen citerades, om att kunna bli den första golfbanan med ett koloniområde med odlingslotter visar på att det finns golfbanor som är intresserade av att öppna nya dörrar och bredda utbudet av tjänster och aktiviteter. Att vara först skulle innebära extra bra marknadsföring vilket i sin tur också kan generera fler betalande golfspelare. Även om detta bara är rösten från en golfbana så tror jag det ger en bra bild av hur många befintliga golfbanor borde och kanske rent av vill agera. Den negativa trenden inom golfen med färre antal medlemmar berör i stort sett alla golfbanor och under de senaste åren har någon klubb varje år försatts i konkurs. Fler aktiviteter och en bredare målgrupp kan innebära en stabilare ekonomi där exempelvis dåligt väder inte behöver få samma negativa ekonomiska effekt som det har idag. Med ett nytänkande hos golfbanornas ledning tror jag att vi kan skapa en win-win situation som gör våra befintliga golfbanor mycket intressanta sett ur flera perspektiv.

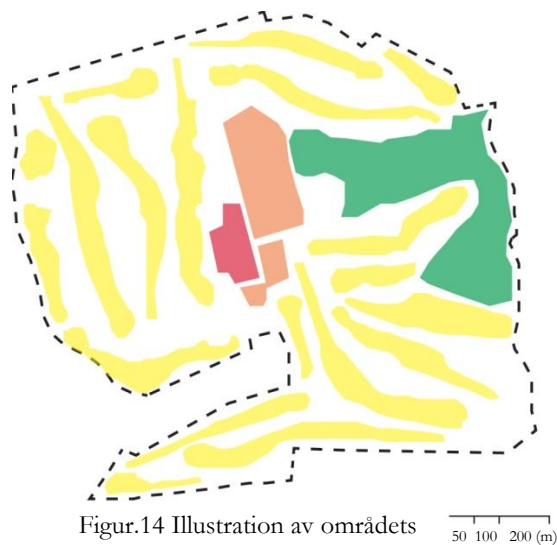
4.2 Assartorps Golfklubb

Uppenbarligen var intresset för en mer mångfunktionell golfklubb ute på Assartorp intressant i klubbchef, Benny Wahlgrens ögon. Undersökningen som genomfördes bland klubbens medlemmar visade även den på en positiv inställning till tanken. Av cirka 1200 medlemmar var det 76 stycken, cirka 6,5 procent, som svarade. Det är förmodligen inte representativt för hela klubben men utifrån uppsatsens förutsättningar med väldigt begränsad tid är jag nöjd med antalet respondenter. Att det inte blev någon märkbar skillnad i svaren mellan män och kvinnor förvånade mig något. Dels trodde jag att männen skulle vara mer negativa än kvinnorna till både att andra utöver golfarna skulle vara på banan och till att själv använda golfbanan i andra syften än golf.

Ett intressant resultat är att cirka 92 procent tror sig ha någon i sin närhet som gärna skulle utnyttja golfbanan om det fanns andra aktiviteter där än bara de som rör golfen. Som jag ser det möjliggör detta för golfarna att ha en bättre social kontakt med de som inte spelar golf. Jag drar paralleller till min egen familj och uppväxt där jag och min pappa är golfspelare medan min mamma och min syster inte är det. Många gånger när jag var lite så var det helger då jag ville spela golf men då vi skulle umgås hela familjen. Även om inte alla i familjen spelar golf så kan det bli en gemensam utflykt att åka till en mångfunktionell golfbana där exempelvis service som finns kan utnyttjas genom att äta middag tillsammans. Precis som resultatet i undersökningen säger tror jag också att det är positivt om golfbanans sociala liv ökar.

Att samtliga 76 respondenter svarade att de tror att en mer mångfunktionell golfbana leder till att fler kommer i kontakt med golfen och börjar spela tolkar jag som en hint om den missuppfattning som nämnts tidigare. Som golfarna ser på det skulle fler människor intressera sig för golf om de kom i kontakt med den och fick se vad det egentligen är och hur det fungerar på en golfbana. Att golfbanan är ett område där utomstående känner sig som inkräktare tror jag är en av de största svårigheterna för idén med mångfunktionella golfbanor.

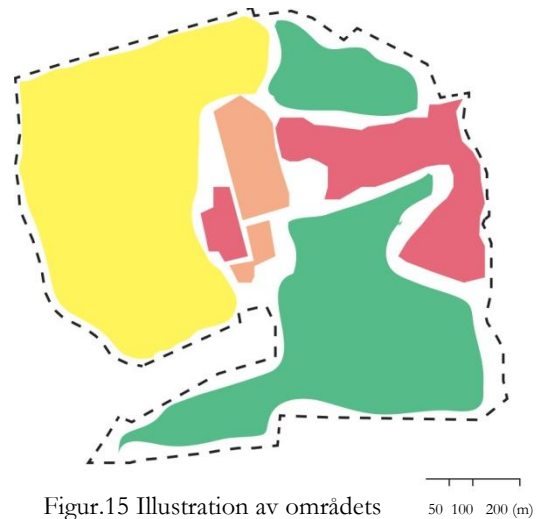
Det gröna området i Figur.14 som Benny såg som ett intressant område för Assartorp att utveckla och utnyttja i andra syften tror jag har stor potential. Områdets storlek på runt 6 hektar ger utrymme för en mängd olika aktiviteter. En viktig aspekt som talar för det är dess placering i förhållande till parkering och klubbhus och att ingen behöver passera eller korsa något golfhål för att ta sig dit. I mina tankar kring mångfunktionella golfbanor ser jag fotboll, tennis, golf, minigolf, jogging, promenader, fiske, badande, odlande, skid- och skridskoåkning som exempel på potentiella aktiviteter. Utan att dyka djupare i frågor kring lagar och skydd vilka rör områden med exempelvis fridlysta växter eller djur så ser jag dessa aktiviteter som möjliga

Figur.14 Illustration av områdets markanvändning. 50 100 200 (m)

på Assartorp. Alla banor ser givetvis olika ut och detta är inget generellt som kan appliceras på vilken bana som helst. Dock tror jag att de flesta banor har förutsättningar för någon form av annan aktivitet. Som Sussanna Gustafsson sa så kräver inte två boulebanor speciellt mycket plats men kan ändå aktivera väldigt många människor.

Något som Bucht (2008) beskriver som mer generellt för alla golfbanor är att restområdena på de befintliga golfbanorna har visat sig vara viktiga biotoper för hotade växter och djur. Detta är ett mycket starkt argument som talar emot att alla ytor på en golfbana bör utnyttjas för aktiviteter. Min uppfattning är den att en golfbana kan, på grund av säkerhetsrisken, aldrig designas kompaktare än att det blir större eller mindre restområden mellan hålen. Figur.15 visar ett exempel från Assartorp då det 6-7 hektar stora området (röda) i öst har tagits i anspråk.

Figur.15 Illustration av områdets markanvändning sammanslagna till en yta.

Det gula fältet i Figur.15 presenterar den sammanhängande totalytan som golfhålen upptar. Det gröna området är således den sammanhängande totala markytan som ligger inklämd mellan hålen.

Att redan i designen av en ny golfbana plocka in den mångfunktionella aspekten såg Susanna Gustafsson som väldigt positivt. Då finns möjligheten att planera in många aktiviteter utan att riskera någons säkerhet. Ett intressant spår som hon gick in på var att designa för den ökande hästnäringen med ridstigar, beteshagar och även stall. Skulle en plats kunna designas där samspelet mellan golfarens intresse, den som intresserar sig för djur och natur och med den som intresserar sig för hästnäringen, har det förmodligen skapats en plats som alltid kommer vara aktiv.

På undersökningens avslutande fråga fick respondenterna skriva egna kommentarer och tankar kring idén med mångfunktionella golfbanor vilket 28 av 76 gjorde. Alla kommentarer utom en var positiva. Detta beror förmodligen på att sista frågan var mer tidskrävande och att de som verkligen hade en positiv inställning hade lättare för att lägga ner några minuter extra. Bland dessa kommentarer kunde jag se två olika kategorier av svar. Den ena där folk såg mångfunktionella golfbanor ur ett större perspektiv med kommentarer som: "eftersom social närvaro och utevistelse är viktigt för oss alla vore det bra med möjligheter som öppnas upp med andra aktiviteter" och "oftast är det mycket vacker natur på en golfbana, detta skulle fler människor kunna ha glädje av". Den andra kategorin tog mer ställning för golfen och golfbanan: "Positivt! Detta kan hjälpa golfbanorna att överleva" och "ett bra sätt att locka fler människor till att börja spela golf".

För de 86 procent som var positiva till mångfunktionella golfbanor skiljer sig säkert anledningarna, till varför, väldigt mycket åt. Detta ser jag som något positivt då det skapar bättre förutsättningar till förändring om det finns en bredd i positiva effekter. Den enda

negativa kommentaren: ”om man spelar golf åker man till en golfbana och om man spelar fotboll så åker man till en.....innebandybana?” skulle jag nog också placera in under kategorin som tar ställning för golfen och golfbana. Jag hade förväntat mig fler kommentarer likt denna då jag trodde att det var många inbitna golfare som ville ha banan för sig själva men så var alltså inte fallet.

5. Slutsatser

Utifrån de avgränsningar som är satta för uppsatsen och dess undersökningar blir svaret på uppsatsens frågeställning att förutsättningarna är tillräckliga. Sett ur golfens perspektiv med banans fysiska förutsättningar, golfklubbens ledning, banans golfspelare och golfbanans designer är förutsättningarna för mer mångfunktionella golfbanor goda.

Bland Skånes golfbanor ligger majoriteten insprängda i jordbrukslandskapet i den tätortsnära landsbygden. Eftersom åtta av tio golfare spelar golf för motionens skull fungerar golfklubbarna som rekreationsproducenter där golfbanan är ett stort rekreationsområde. Om det finns en rekreationsproducent med outnyttjad mark i ett område med brist på rekreation ser jag det som mycket intressant att utveckla detta.

På grund av uppsatsens avgränsningar finns det flera aspekter som måste undersökas innan idén kan bli verklighet. Beroende på vad en djupare undersökning kommer visa skulle jag se det som mycket intressant att bygga vidare på denna uppsats vid ett eventuellt examensarbete. Med de förutsättningar som finns på Assartorps Golfklubb hade det varit spännande att presentera ett gestaltungsförslag med vilka aktiviteter som skulle finnas och hur dessa skulle kunna interageras med golfspelet. Hur detta skulle göras, med hänsyn till både säkerhetsaspekten och de ekologiska aspekter som finns på området, är frågor som skulle vara intressanta att behandla.

6. Referenser

6.1 Muntliga källor

- Borglin, Christer, Finansiell koordinator för EU-projekt SLU Alnarp, Intervju på Assartorps Golfklubb, Genarp, 2011-05-06
- Lieberg, Mats, Landskapsarkitekt, föreläsning: 'Metoder inom humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning: Insamlingsmetoder', institutionen för landskapsarkitektur, SLU Alnarp, 2011-03-29
- Gustafsson, Susanna, Golfbanearkitekt och golfproffs SG GolfCon Skurup, Intervju på Assartorps Golfklubb, Genarp, 2011-05-06
- Wahlgren, Benny, Klubbchef Assartorps Golfklubb, Intervju på Assartorps Golfklubb, Genarp, 2011-05-08.

6.2 Tryckta källor

- Antrop, M (2004) Landscape change and the urbanization process in Europe, *Landscape and Urban planning*, vol 67, 2004, s. 9-26.
- Bengtsson, B (2004) *Allemansrätten – Vad säger lagen?* Naturvårdsverket, Solna: Tryckindustri.
- Boverket (1996) *Odlingslandskapet och den kommunala planeringen*, Boverket, Karlskrona: KalmarSund Tryck
- Boverket (2008) *Landsbygd i förändring*, Miljömålsprojekt, Upplaga 1, Karlskrona: Boverket internt.
- Bucht, E (2008), Stadsnära landsbygd – När många gör anspråk på marken. I: Johansson, Birgitta (red.) *Ska hela Sverige leva* (s. 155-166) Formas Fokuserar 13, Stockholm: 08-Tryck AB
- Busck, G. A. Kristensen, P. S. Prästholt, S. Primdahl, J (2008), Porous landscapes – The Case of Greater Copenhagen: *Urban forestry and Urban greening*, 7, 2008 s. 145-156.
- Bylander, A (2010), *Landsbygdsutveckling och hästnäringen – En fallstudie av Vellinge ridstigsprojekt, från teori till handling*. Självständigt arbete vid LTJ-fakulteten. Alnarp. Sveriges Lantbruksuniversitet
- Farahmand, B. Broman, G. de Faire, U. Vågerö, D. Ahlbom, A. (2008) Golf: a game of life and death - reduced mortality in Swedish golf players. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 2009:19, s. 419-424.
- Gange, A. Lindsay, D. Schofield, M (2003) The ecology of golf courses. *Biologist* 50 (2) (2003), s. 63-68.
- Jordbruksverket (2011), *Hästar och anläggningar med häst 2010*. Serie JO – Jordbruk, skogsbruk och fiske.
- Morell, M (2001), *Jordbruket i industrisambället 1870-1945*, Det svenska jordbrukets historia band 4, Borås: Natur och Kultur/LT's förlag

- Olsson, A. Sallhed, A. Olausson, E. Persson, J. Lundström, J. Andersson, T (2003), *Närmare till naturen i Skåne – Skydd av tätortsnära områden för friluftsliv och naturvård*, Skåne i utveckling 2003:60. Länsstyrelsen i Skåne län. Malmö: City-tryckeriet.
- Peterson, A (2008) *Tätortsnära vardagsrecreation – exemplet bäst*, Forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring, Rapport 6, Ur; Sammanfattning av presentationer vid konferensen 'Friluftsforskning 2008'.
- Reiter, O (2006), *Byggnad på landsbygden i Skåne – Hot eller möjlighet?*. Skåne i utveckling 2006:10. Länsstyrelsen i Skåne län. Malmö: Printus.
- Reiter, O (2009), *Landskapet som mål och medel*. Skåne i utveckling 2009:3. Länsstyrelsen i Skåne län. Kristianstad: Elanders Sverige AB.
- Stenqvist, S (2009), *Landsbygden i kommunens översiktsplan – en vägledning*. Länsstyrelsen i Skåne län. Kristianstad: Elanders Sverige AB.
- Tanner, R. Gange, A (2005) Effects of golf courses on local biodiversity, *Landscape and Urban planning*, vol 71, 2005, s. 137-146.
- Tilman, D. Fargione, J. Wolff, B. Antonio, C. Dobsom, A. Howarth, R. Schindler, D. Schlesinger, W. Simberloff, D. Swackhamer, D (2001) Forecasting agriculturally driven global environmental change, *Science*, vol 292, s. 281-284.
- Ward Thompson, Chatrine (2011), Linking landscape and health: The recurring theme, *Landscape and Urban Planning*, vol 99, nr 3-4/2011, s. 187-195.

6.3 Elektroniska källor

- Hofgårds Golfklubb. Hemsida, (datum okänt) *Ekologisk Banskötsel*, [online] Tillgänglig: http://www.hofgard.se/extra/pod/?id=193&module_instance=1&action=pod_show&navid=193 [2011-05-03]
- Idrottens Affärer (2009), *Därför spelar svensken golf*, [online] Tillgänglig: <http://www.idrottensaffarer.se/affarer/2009/09/darfor-spelar-svensken-golf> [2011-04-29]
- Lärka, Per (2008), *Konkursen av golfklubben en av många*, SVT sydnytt, [online] Tillgänglig: <http://svt.se/svt/jsp/Crosslink.jsp?d=33782&a=1298888> [2011-04-27]
- Skånes Golfförbund. Hemsida (datum okänt), SkGF, [online] Tillgänglig: http://www.skansgolfforbund.com/extra/pod/?id=12&module_instance=1&action=pod_show&navid=12 [2011-04-15]
- Spela Golf. Hemsida (datum okänt), Golfens Historia, [online] Tillgänglig: <http://www.spelagolf.se/historia.html> [2011-04-18]
- Svenska Golfförbundet (2003), Hemsida, *Idrott, folkerörelse och friskvård!*, [online] Tillgänglig: http://www.golfgolf.se/Golf_i_Sverige_030121.pdf [2011-04-21]
- Svenska Golfförbundet (2010), Hemsida, Statistik, [online] Tillgänglig: <http://www.golf.se/SGF/Om-SGF/Statistik1/Banor-golfklubbar-associationer-och-forkortningar/> [2011-05-04]

7. Bilagor

7.1 Bilaga 1. – Undersökningsenkät

Världens befolkning ökar ständigt och enligt FN:s prognos kommer vi att vara cirka 9 miljarder människor på jorden om bara 30-40 år, alltså en halv gång fler jämfört med i dagens läge. För att alla ska få plats, samtidigt som vi ska kunna producera ännu mer mat till alla nya människor är det viktigt med genomtänkt planering och användning av vår mark.

I Sverige finns det cirka 500 golfbanor som tar upp ungefär 30 000 hektar mark. Assartorps golfbana är 70 hektar stor men där stora delar av denna yta inte utnyttjas för golfspel och golfträning. I mitt arbete vill jag undersöka om det är möjligt att utnyttja den resterande delen av banan till andra aktiviteter utan att störa golfspelet. På så vis kan det skapas mer liv och rörelse på banan samtidigt som det låter fler människor än bara golfarna få uppleva naturen.

Syftet med denna undersökningsenkät är att jag ska skapa mig en bild av vad golfarnas åsikter och tankar är angående mer mångfunktionella golfbanor. Jag är väldigt tacksam om du vill ta dig tid att svara på mina frågor!

Jag som svara är: ☐ MAN ☐ KVINNA

1. Skulle du som golfare ha något emot att golfbanan även används av människor som är ickegolfare, förutsatt att de inte stör eller är i vägen för ditt golfspel?

☐ JA ☐ NEJ ☐ INGEN ÅSIKT

2. Skulle du själv kunna tänka dig att använda golfbanan och vistas i dess natur i andra syften än att bara spela golf om denna möjlighet fanns?

☐ JA ☐ NEJ ☐ INGEN ÅSIKT

3. Tror du att någon i din närhet som inte spelar golf skulle vara intresserad av att följa med ut till banan när du ska spela golf om det fanns andra aktiviteter och människor som inte inriktar sig på golfen?

☐ JA ☐ NEJ ☐ INGEN ÅSIKT

4. Ser du det som positivt om det sociala livet på golfbanan skulle öka och att fler utnyttjar banans klubbhus och restaurang.

☐ JA ☐ NEJ ☐ INGEN ÅSIKT

5. Tror du att detta kan vara ett sätt att få fler människor att komma i kontakt med golfsporten och på så sätt locka till sig fler nya medlemmar?

☐ JA

☐ NEJ

☐ INGEN ÅSIKT

6. Om något i stil med detta skulle bli verklighet på din hemmabana, vad skulle då din övergripande inställning till detta vara?

☐ POSITIV

☐ NEGATIV

☐ INGEN ÅSIKT

7. För dig som svarade att din inställning till detta var negativ, skulle denna ändras om ett bredare utbud av aktiviteter på golfbanan resulterade i att din medlemsavgift halverades?

☐ JA

☐ NEJ

☐ INGEN ÅSIKT

8. Avslutningsvis skulle jag tycka att det var jätteroligt att få höra vad du som golfare har för personliga tankar och kommentarer till mer mångfunktionella golfbanor.

Om det exempelvis funnits motionsspår för promenader med hunden, utomhusgym, fiskedammar, skidspår och ishockeyplan på vintern, minigolfbana, ridvägar och beteshagar med får och kor hade det då kanske varit möjligt för en hel familj att besöka banan trots att inte alla är golfare? Många av de svenska golfbanorna brottas med ekonomiska problem och minskat antal medlemmar men om de kan hitta nya kunder som kan använda anläggningen vid mer varierande årstider och väderlekar kan de kanske vända den negativa trenden?!

Tack för att du tog dig tid!